

AMIGOE DI CURAÇAO

WEEKBLAD VOOR DE CURAÇAOSCHE EILANDEN.

Dit Blad verschijnt elken Zaterdag.
Abonnementsprijs voor Curaçao, Bonaire
en Aruba per drie maanden fl. 2.— met
voortuitbetaling.
Voor het Buitenland per jaar fl. 10.—
Afzonderlijke nummers fl. 0,25.
Prijs der Advertentiën van 1 tot 7 regels
fl. 0,50. voor elken regel meer fl. 0,075.

BUREAU VAN DIT BLAD
PLEIN VAN PIETERMAAL, N° 129.

UITSLUITEND AGENT VOOR EUROPA :

P. JOLY & J. MARTIN,
66, RUE LAFAYETTE, PARIS.

E Courant aki ta sali toer dia Sabra.
Su prijs di Abonnement ta fl. 2.— pa tres
luna, pagar padilanti.
Pa lugarnan for Curaçao, Bonaire i Ara-
ba fl. 10.— pa aña.
Un number só fl. 0,25.
Un anuncio di 1 tē 7 regel fl. 0,50 cada
regel mas fl. 0,075.

De ontwikkeling der katholieke Kerk op poli- tiek en maatschappelijk gebied.

Onder bovenstaanden titel werd nog niet lang geleden door Alcan in zijn *Bibliothèque d'histoire contemporaine* een reeks van artikelen uitgegeven, die een paar jaar geleden verschenen waren in de *Republique Française*, ondertekend door den tegenwoordigen minister van Eeredienst in Frankrijk, de heer Spuller. Mochten die artikelen toen reeds hoogst belangrijk genoemd worden, niet weinig hebben zij in waarde gewonnen na Spullers bekende redevoering in de franse Kamer over den: "nieuwen geest". Hier toch gaf de minister op de tribune niet meer of minder terug, wat de journalist in den breedte had verkondigd.

Volgen hem is de katholieke Kerk nu een nieuw tijdperk ingetreden met betrekking tot de verschillende Regeeringen en tegenover haar strikt Zij haar banden wat losser: dat is, wat men noemen kan: haar *politieke ontwikkeling*.

Ook neemt zij op een nimmer aanschouwde wijze deel in den strijd tusschen *kapitaal en arbeid*: en dit is haar *maatschappelijke ontwikkeling*.

Tegenover het standpunt, waarop de Kerk zich nu plaatst, meent de heer Spuller, moeten de Staten een geheel andere houding aannemen. En die houding noemt hij: *de nieuwe geest*.

Wat bij de ontwikkeling dezer stellingen onzer aandacht niet mag ontgaan en aan schrijvers beschouwingen voor ons een ongemeene

waarde geeft, niet zoozeer om de hier behandelde zaak der Kerk, want deze staat hoog en hecht genoeg, als wel om den drang der waarheid, die hem tegen wil en dank pijnlijke bekentenissen ontwingt — is, dat de heer Spuller een bekend vrijdenker is en er niet weinig voor vreest, dat hij van clericalisme verdacht zal worden, als hij de quaestie van godsdienst "als een welopgevoerd man" gaat behandelen.

De geheele studie is een alarmkreet. Spuller ontdekt een gevaar, dat noch door de hoofden, noch door het leger, waartoe ook hij behoort, op zijn waarde geschat wordt. Hij ziet hoe de Katholieke Kerk onder de volken van onzen tijd meer en meer haar zedelijken invloed herneeft. In Duitsland, Engeland, in de Vereenigde Staten sluit de geestelijkheid zich meer en meer aan: in Frankrijk betreurt zij haar lijdlijke houding en tracht zich er uit op te heffen. Hierbij sluiten de Katholieken zich meer en meer aan. Zij beginnen vuriger te strijden voor en volgens hun geloof, als mannen van hun tijd. En met die feiten voor oogen vraagt hij zich „dagelijks” af: „of de 20de eeuw niet getuige zal zijn van de onzettendste reactie op godsdienstig gebied, die wij sinds de *Republique Française* aanschouwen hebben.” En de woorden herhalende, die hij vroeger in het voorbericht van zijn *Lamennais* schreef, beweert hij: „Dit is zeker, dat het godsdienstig element nooit zooveel kans had, haar heerschappij weder in te voeren, dan in ons zoo onrustbarende tijdperk van overgang.”

Deze woorden mogen overdreven zijn, toch ligt in den grond niet weinig vrees verscholen. Alleen zij

doen zich geweld aan om hun vrees te verbergen, die, zooals schrijver zich uitdrukt „blindelings de partij volgen, die voor de vrijheid van 's menschen geest strijdt.” Dat zijn de echte vrijdenkers niet. Zij loopen als vee in het gareel: als soldaten ontvangen zij bevelen en hebben die slechts uit te voeren. De ware vrijdenker wil scheiding van godsdienst en politiek [lees maatschappij]. Aan deze zijde de godsdienst, als eerbiedwaardige uitdrukking van het *persoonlijk geweten*; aan gene de politiek: een algemeen goed, ten dienste van ieder in 't bijzonder, van aller rechten, van aller maatschappelijke belangen. Onder zulk een „verwereldlijkt” volk staat het ieder vrij te gelooven of niet te gelooven. Ik kan voor mij zelve bijv. de scheiding voor ongeoorloofd, de neutrale school voor slecht houden enz., maar leef ik eenmaal in een maatschappij, dan heb ik, wat mijn geloof ook weerstreeft, mij eenvoudig neer te leggen bij al wat de wetten der maatschappij mij voorschrijven. Dat is het ideaal van maatschappelijke godsdienstloosheid, over wier behoud, volgens de heer Spuller de Staat waken moet. En hoe zou hij na niet door vrees aangegrepen worden, wil hij ziet, dat de Kerk haar invloed niet verliest, dat de Kerk versterkt onder de volken en overal haar priesters en geloovigen aanspoort niet werkeloos neer te zitten, maar Hare leer in alle omstandigheden van het maatschappelijk leven zooveel mogelijk in toepassing te brengen.

Menfgeen met minder doordringen den blik begaafd — en de kortzichtigsten wellicht het meest — zullen over

dat vreezen de schouders opgehaald hebben. De heer Spuller meent echter, dat het een verstandige opmerker moeielijk valt, zich hier te vergissen. Vooral sinds door den H. Stoel tweemaal aangeduid werd, waar een groot kwaad school en welke richting men te volgen had.

Daar was vooreerst de encycliek van den 14^{en} Mei 1891 over den „Arbeidersstand.” De heer Spuller werd aangegrepen, door het treffen de feit, dat de Paus voor het eerst ten aanschouwe van alle Katholieken optrad in een zuiver maatschappelijke kwestie. Hij bewoondt dat Pauselijke stuk als „een kort begrip der Christelijke zedeleer toegepast op de verhouding in de maatschappij,” gericht tot „de nieuwe wereld van arbeid en industrie.” Hij vermag er geen enkel politiek streven in te ontdekken. Integendeel, daar straalt een algeheel belangloosheid uit dat plechtig beroep op rechtvaardigheid en liefde bij den werksman, bij den patroon, bij den geheelen staat. Hier zoekt de Paus niets dan zijn onderwijzende, geestelijke zending te vervullen.

Daarna verscheen in het volgend jaar onder de oogen der verbaasde Katholieken in Frankrijk, de beroemde encycliek over het aannemen van den bestaanden regeeringsvorm, waarin de uitdrukking wil des Paus werd neergelegd: „de Paus Kerk aan geen enkel partijbelang te verbinden.”

Eindelijk zijn daar de veranderingen, door die pauselijke stukken te weeg gebracht en die evenmin aan Spullers aandacht ontsnappen. Onder zijn oogen ziet hij de Katholieken in Frankrijk meer en meer de richting volgen zoo juist door de

FEUILLETON.

De moord op Carnot, president der Fran- sche republiek.

Onder dezen titel nemen wij de berichten op, die de laatste nederlandsche couranten omtrent het bekende, ontzettend feit verspreiden. „Leve Carnot!” weerklonk het langs den geheelen weg van het Elysee naar het station te Parijs toen hij met zijn gezelschap naar de tentoonstelling van Lyon vertrok, en evenzoo bij zijn aankomst te Lyon en in de tentoonstelling aldaar. „Leve Carnot!” weerklonk het ook Zondag-avond kwart over 9 nog, toen de president, na het feestmaal in het paleis de Commerce, waar hij een zeer toejuichte rede had gehouden, het tentoonstellings-terrein verliet om zich naar den schouwburg te begeven. Op zijne gewone minzame wijze dankte de President voor de hem gebrachte ovaties, met de linkerhand den hoed afnemende en met de rechter de handen drukkende, die naar de zijne werden uitgestrekt. Halverwege tusschen de Place des Cordeliers en de Place de la Bourse werd de moord-aanslag gepleegd. Carnot zonk achterover. De prefect van de Rhône, Rivaud, die naast hem zat, gaf den moordenaar een vuistslag, die hem af deed deinsen. De menigte stortte zich op den kerel en wilde hem op de

plaats dooden. Een 10tal politie-agenten trachtten hem voor het razende volk te beschermen, maar dit gelukte eerst met de hulp van een aantal gades te paard, die de agenten omringden. Het rijtuig met den president en generaal Borius reed terug naar de Cour d'honneur de la Prefecture, en Carnot werd bleek, bewusteloos, met loshangend vest en bebloed overhemd, binnengedragen. Intusschen was de prefect Rivaud met een landauer in vollen ren naar den schouwburg gesneld, waar een vaag gerucht van het gebeurde niet werd geloofd. Toen hij met twee anderen het gebouw binnentrad, juichte de menigte hen tegen: „Vive Carnot!” „Vive la Republique!” Maar zij: „Roept niet! De president der republiek is het slachtoffer van een aanslag geworden!” En daarop de Presidentsloge binnentredend, roept Rivaud met snikken de stem: „Mijne heeren, de President der Republiek is vermoord.” Woedende kreten van wraak beletten hem een oogenblik voort te gaan, en eerst als hij verzocht zijne zending niet nog moeilijker te maken en mededeelt, dat Carnot onder dokters behandeling is, zwijgt het publiek, en verlaat verslagen en ontdaan den schouwburg om aan de menigte daarbuiten mode te deelen wat ze hebben vernomen. — De geneesheeren achtten eene operatie noodzakelijk. De dolksteek had een diepe breedte wond veroorzaakt, en toen deze was opgelegd, was ten

kreet: „O dokter, ge doet mij pijn!” aan den gewonden ontlokte, bleek dat de lever was geraakt. De toestand was des te ernstiger, omdat de patient een leverkwaal had, zoodat men voor complicaties vreesde. Ook inwendige bloeding was niet uitgesloten. Men slaagde erin deze te verhinderen en ging tot de operatie. Bij de eerste snede van het mes slaakte de patient, die weer in verdooving was gevallen, hartverscheurende kreten: „Genoeg! genoeg! ge doet mij te veel zeer!” Om 12 uur hadden de dokters nog een flauwe hoop op herstel, maar om half 1 werden den stervende door den aartsbischop Couillé de HH. Sacramenten toegediend en om kwart vóór eenen gaf hij den geest.

Het stoffelijk overschot van den President werden Maandag daarop gekist, nadat mevr. Carnot inmiddels te Lyon aangekomen, hare toestemming geweigerd had om het lijk te balsemen. Daarop werd de lijkst Maandag-avond te 6 uren van de prefectuur naar het station overgebracht. Aan het station werd het lijk in een salonwagen geplaatst, waarin de officieren van het Militaire Huis plaats namen. Mevr. Carnot nam met drie zonen plaats in een ander spoorrijtuig. De menigte hield zich langs den weg, waar alle winkels gesloten waren, toen het lijk voorbij trok, zeer eerbiedig. Toen de lijkstoet gepasseerd was, kwam se echter in beweging. Benden vormden zich en plunderden de winkels, wier

eigenaars voor Italianen werden gehouden. Om half vier was er reeds op drie plaatsen in de woningen van Italianen brand ontstaan. De politie was de opgewonden menigte niet meer de baas. Men was beducht voor andere brandstichtingen. Het café Casati werd vernield. In het geheele zuiden van Frankrijk, waar de Italianen talrijk tegenwoordig zijn, was de verbittering tusschen de beide natien groot. Te Toulon voerden de kurassiers charges uit. Een Italiaansche lossier werd, wegens gezegen tegen Carnot, door een Fransch matroos vermoord. En de massa daar buiten, die voor eenige uren, feestvierende en uitgelaten, beschenen door het schitterende licht der illuminaties, rondjoelde, had zich intusschen verspreid, dezen naar de Prefecture om meer te hooren, genen om, schreeuwende met de driekleur voorop, het Italiaansche consulaat te bestormen, andere eenige koffiehuisen met Italiaansche bediening binnendringende, andere naar de gevangenis om den moordenaar op te eischen. Maar de lichten werden spoedig gedoofd, de koffiehuisen gesloten en allengs bedaarde het rumoer en volgde eene doodsche stilte. Mevrouw Carnot had verscheidene telegrammen ontvangen, en vertrok tegen 11 uur vergezeld door hare twee zoons, op een vierde dépêche van generaal Borius met een extra-trein die voor haar was gereed gehouden. Te Parijs verspreide zich het gerucht van

Kerk afgebakend. Het voorbeeld van vlugger aangrijpende geloofsgevoelen in de nieuwe wereld bezielt ook hen met moed en meer in eenheid met den staat en vaster aaneengesloten onderling streven zij voort om geloof en godsdienst over ongeloof en ongodsdienstigheid te doen zegepralen. Dit mag de heer Spuller als een der voornaamste gebeurtenissen der negentiende eeuw beschouwen en hem dwingen tot deze openbare bekentenis, meermalen herhaald: „De Kerk heeft een ander doel dan aardse politiek.” Zij oordeelt over de vragen van den tegenwoordigen tijd „uit het oogpunt harer zending, in algeheele ooverschilligheid ten opzichte der zaken van zuiver politiek aard.” „Zij beschouwt alleen het feit, dat het volk in alle maatschappijen meer en meer op den voorgrond treedt, en bepaalt Haar plaats, die zij bij deze nieuwe ordening heeft in te nemen, om haar zending naar behooren te vervullen.

Indedaad zoo helder, zoo onpartijdig een oordeel zal men maar zelden bij een voorvechter van den verwerdlijken Staat aantreffen. Het slaat alle phrasen over „priesterpartij” en „het clericalisme, ziedaar de vijand” en tutti quanti het leger der middelmatigheden uit de handen en werpt ze met dien eenen slag zoover weg, dat ze geheel uit de mede geraakt zijn. En wie er nu nog mee voor het licht komt, dien voegt hij toe: „Gij, die lacht om de pogingen, die de Kerk in het werk stelt, om haar invloed op allen hier te bewaren, daar te versterken, zult weer terug te nemen, gij zoudt wel doen te leeren begrijpen, dat die versleten en voortaan krachtloze woorden voor de altijd nieuwe kracht der Kerk volstrekt geen hinderpaal zijn, om Haar geestelijk doel te bereiken.”

Welk een ommekeer in de laatste jaren. Niet slechts breidt de Kerk zich uit, maar ernstigen, hoogstontwikkelde tegenstanders wordt Zij met den dag meer een onweersaanbare macht, die nimmer uit het oog verloren mag worden; die ontelbaar velen tot zich trekt; die, wat wetenschap en algeheele vrijheid niet vermogen, alleen in staat is het hart van den mensch rust te geven. Daarmee verbonden is, den mensch biedt, laat zijn ziel leeg. Wij zijn godsdienstige evenals sociale wezens van natuur. Waar geen godsdienst is verkeert de mensch in een geweldigen staat en een maatschappij zonder godsdienst is tegen de natuur.

Op het juiste oogenblik is de Kerk tusschen beiden getreden. Geen her-

stelling, geen herziening biedt zij aan van wetten, maar God en Zijn vrede. De eeuw die wij uitreden maakt aan de volgende die aanbreekt deze vraag ter oplossing over: Zal de godsdienst, die ieder en allen behoeven, in het vervolg evenals nu buiten de maatschappij staan? En in de oplossing daarvan zal over het wel of wee der maatschappij beslist worden. „Nooit meer als dan voorspelt de heer Spuller, zal het ware doel der Kerk meer algemeen erkend worden.

Heeft hij in deze het ware doel der Kerk zoo juist begrepen en weergegeven, zien wij verder hoe hij denkt over de middelen, die Haar in het bereiken van haar doel ten dienste staan.

(Wordt vervolgd).

NIEUWSBERICHTEN

CURACAO.

Bij Gouvernements beschikking d. 12 dezer No. 417, is:

1. den heer A. C. P. Charlouis, lid van de Commissie voor het fonds tot aanmoediging en ondersteuning van den gewapenden dienst in de Nederlanden, op zijn verzoek, eervol ontslag verleend, als lid der Commissie,
2. de heer P. J. van der Meer, te Luitenant der Artillerie, bij het garnizoen alhier, tot lid der voormelde Commissie benoemd.

Lijst van onafgehaalde en onbeteld baar bevonden brieven:

Andres R. Rodriguez, Ernest Wendt, Gomes Casseres & Co., Ana de Jezus.

NEDERLAND

— De Koningin-regentes heeft het commandeurskruis der Orde van den Nederlandschen Leeuw geschonken aan baron Guillaume, laatstelijk legatieraad en benoemd tot minister resident van België in Griekenland.

— De gezantschapssecretaris van Italië, de heer G. Polacco, is bevorderd tot zaakgelastigde te Buenos Ayres.

— De opening van het Internationaal congres van privaatrecht is als tegenwoordigheid van de gedelegeerden en den Minister van Justitie sprak de Minister van Buitenlandsche Zaken zijne diepe verontwaardiging uit over de misdaad en ook namens H. M. de Koningin-Regentes betuigt hij sympathie met de Fransche natie. De Fransche gedelegeerde Renauld dankte. Baron d'Anethan eveneens namens alle vertegenwoordigde Eu-

ropeesche natien. De Italiaansch gedelegeerde Desonnaz was zeer verontwaardigd en herinnerde er aan dat misdadigers geen vaderland hebben. In den aanvang der zitting van 26 Juni heeft de voorzitter der Tweede Kamer in gevoelvollen woorden de nagedachtenis van President Carnot herdacht, die allerwege eerbied afdwong en verzocht het leedgevoel der Kamer aan het Fransche gouvernement overtebrengen. De Minister Roëll beloofde dit en sloot zich namens de regering geheel aan bij de hulde aan de hoogerzede en vlekloze nagedachtenis van Carnot gebracht.

— Naar wij vernemen zullen H. H. M. M. de Koningin-Regentes van Nederlandische reis weder te Parijs op het lustslot Soestdijk te komen.

— Met zeer veel aandacht uit Den Haag gemeld, dat de Rantz Maandag 1. d. m. d. Koningin-Regentes het verzoek heeft gericht, te mogen worden ontheven uit zijn betrekking van adjutant van H. M. de Koningin en het leger met pensioen te verlaten.

— Door een 200 tal Nederlanders te Hamburg is tot de Tweede Kamer een adres gericht, waarin zij er op aandringen den „Duitschen” consul-generaal der Nederlanden, die 1 Nov. ontslag heeft gevraagd, te doen vervangen door een Nederlander. Dat het onder dezen „vreemden” consul-generaal nog eenigszins ging, was te danken aan het optreden van den verdienstelijken Nederlandschen be-roepsconsul. Gaarne zagen zij dezen benoemd tot consul-generaal; het is echter mogelijk dat hem elders een hoogere officieele betrekking wordt aangeboden.

BUITENLAND.

Rome. — In dank voor de uitvaardiging der encycliek „*Rerum novarum*” zal Z. H. Paus Leo XIII een album worden aangeboden. Dit album behelst op de eerste bladzijde een latijnsche opdracht, geschreven door kardinaal Parocchi, eerevoorzitter van het comité ter verspreiding der encycliek. Verder bevat het handschriften van vorsten en staatshoofden; huldebetuigen van keizer Wilhelm, den Khedive van Egypte, president Cleveland der Verenigde Staten, den hertog van Parma, den groothertog van Baden, enz. De handschriften der nietkatholieke vorsten bewijzen dat de Paus der werklieden de zaak ten gunste der arbeidende klasse ook bij de grooten en machtigen der aarde heeft gewonnen. Vervolgens komen bladzijden voor van kardinalen en bisschoppen, prelaten enz., in allerlei talen. Dit al-

gansch Europa werden erkend. Het congres zal vertrouwen betoonen in de hechtheid der staatsinstellingen en zijne keus zal goedgekeurd worden door de meerderheid der Franschen, die met zooveel recht begeren de eer van den Staat naar buiten en de eendracht te verzekeren. In geheel Europa heeft de moord op den President der Fransche republiek groote ontsteltenis en algemeene deelneming verwekt. In de Kamer van Italië, het land dat er op zoo treurige wijze bij betrokken is, sprak Crispi met tranen in de oogen eenige woorden, waarmede de Kamer levendig instemde. De Kamer besloot een telegram van rouwbeklag aan de Fransche Kamer te zenden en hief de zitting op. Alle openbare gebouwen in het rijk vlagden halfstok. Koning Humbert zond een telegram, waarin gezegd wordt, dat de beide natien, als vroeger in den gemeenschappelijken strijd, thans in rouw zijn vereenigd. Ook vele andere Europeesche vorsten en staatshoofden, o. a. keizer Willem en koning Leopold zonden telegrammen van rouwbeklag aan mevr. Carnot. In het Engelsche Lagerhuis werd het opzienwekkend feit met deelneming besproken. In Duitschland rekent men vooral met de politieke gevolgen en meent men zich op zijn „qui vive” te moeten houden.

— Aan de mairie van het 8e arrondissement te Parijs had juist Zondag de eerste afkondiging plaats van het

bum is een gouden boek, dat in het vaticaanisch archief den toekomstigen geslachten zal aantoonen, dat de encycliek over den toestand der werklieden de „Magne Charta” van de XIX eeuw is, het charter der rechten en vrijheden van den werkmans, die door de revolutie onder een sla-felijk juk was gebracht.

— Z. H. de Paus heeft den nuntius te Parijs opgedragen, aan de Fransche regering zijn innige deelneming te betuigen met den dood van den president.

Italië. — Over het geheele koninkrijk is aan de politie last gegeven, om in de groote steden en aan de grenzen op de anarchisten te letten.

— Een 3000 personen, protesteerende tegen den moord van Carnot, begaven zich te Spezzia naar den Franschen consul, om hem hunne deelneming te betuigen wegens hetgeen te Lyon voorgevallen is. Zij hieven kreten aan ten gunste van Frankrijk en Italië. 2 personen, die hun de banieren wilden ontrukken zijn gevangen genomen.

Frankrijk. — In de kamp van Châlons is een verschrikkelijk ongeluk gebeurd. Bij de schietoefeningen sprong een kanon, waardoor een der bedienende manschappen werd gedood en 12 anderen gewond. Ook twee paarden werden vreeselijk verminkt.

— Nu men te Parijs Cornelius Herz niet uitgeleverd kan krijgen op grond dat de geneesheeren te Londen blijven verklaren, dat hij te ziek is om vervoerd te worden, heeft de Fransche regering eindelijk besloten hem tegen 27 Juli voor de rechtbank te Parijs te dagen en, zoo hij niet verschijnt, hem bij verstek te veroordeelen.

— De *Figaro* deelt mede, dat Turpin de onderhandelingen, betreffende zijn uitvinding, welke hij met Duitschland en met een belgische maatschappij aangeknoopt had, heeft afgebroken en de stukken, welke op het nieuwe vernielingswerktuig betrekking hebben, in handen heeft gesteld van Emile Guatier, die ze ter beschikking van de Fransche Regeering zal houden. Deze kan, na de rumoerige interpellatie der vorige week, niet anders dan er de noodige *notitie van nemen*; zoodat er niet vergeefs reclame is gemaakt.

Het proces der beide manschappen van de bereden politie van Beetsjoenaland, die beschuldigd waren een boodschap van onderwerping van wijlen koning Lobengoela achtergehouden te hebben, is Dinsdag geëindigd. De rechtbank te Boeloe-wajo veroordeelde beide beklaagden tot 14 jaren dwangarbeid ieder.

— Te Parijs werd eenigen tijd gevoorgenomen huwelijk van den hr. Carnot junior met mej. Chrisis.

— Later liep het gerucht, dat de moordenaar geen Italiaan, maar een Zwitsers uit Tessin zou zijn. Hij hield zijn wapen onder een bloemruiker verstoken.

— Cesario de moordenaar van Carnot heeft ronduit verklaard anarchist te zijn en een voorstander van de propaganda door de daad. Hij zegt verder, op eigen initiatief te hebben gehandeld en tot geenlei benden te behooren. De nasporingen van den rechtercommissaris leiden echter tot het bestaan van een klompot.

— De eerste koetsier van het Elysée is plotseling dood gebleven bij het zien van de lijkst van Carnot.

— Een Correspondent van *Matin* heeft eenige te Londen vertoevende anarchisten naar hun mening gevraagd over den aanslag op Carnot. De bekende Nederlandsche anarchist Alexander Cohen, die onlangs uit Frankrijk werd verbannen, zei het volgende: „De aanslag op Carnot is geen moord, het is een terechtstelling; Ravachol, Vaillant en Emile Henry zijn gewroken. President Carnot had zich hardvochtig getoond tegenover de anarchisten. Koud en wreed heeft hij ze den beul overgeleverd, ondanks den goeden raad, zich toegevend te toonen. Die wind zaait, oogst storm!”

den aanslag eerst tegen 11 uur. De opgewondenheid was hevig en nog om drie uur in den ochtend bevonden zich talrijke groepen op de boulevards en in het Quartier Latin, die den aanslag bespraken. Overigens heeft Parijs zijn gewoon aanzien behouden. Van uiterlijke rouwteekenen was Maandag nog weinig te zien. Te Marseille, waar de St. Jansdag feestelijk werd gevierd, maakte de uitgelatenste blijdschap in een oogenblik plaats voor doffe stilte.

Het blijkt meer en meer, dat de moord het werk is van anarchisten, die zich op den President, waarschijnlijk wegens zijne weigering om den veroordeelde anarchisten gratio te verleen, hebben willen wreken. Vooral onder de uitgeweken Italianen in het zuiden van Frankrijk, tellen de anarchisten vele aanhangers. De moordenaar van president Carnot, de Italiaan Cesare Giovanni Santo, behoort tot een groep van anarchisten; hij heeft zelfs getracht een anarchistisch blad te stichten, maar hij heeft het daarvoor noodige geld niet kunnen vinden. Het verblijf van den moordenaar is nagespoord; hij heeft verblijf gehouden bij een bakker te Certe. Van daar vertrok hij via Tarascon naar Lyon, na bij een wapenkoopman een dolk te hebben gekocht. Terwijl hij zijn snoode daad pleegde, riep hij: leve de anarchie!

In de Kamer van afgevaardigden

leden de oprichting van een leerstoel voor atheïsme aangekondigd. De professor, die zich met dit nieuwe vak van onderwijs zou belasten, is een geleerde, die de beste jaren zijns levens heeft doorgedracht om de bewijzen te verzamelen, dat er geen God bestaat, dat het christendom dwaasheid is, enz. enz. Vervolgens heeft hij gemeend zijn overtuiging ook te moeten mededeelen aan de lieden, die aan al die dingen nog gelooven, en heeft toen een geregelden cursus in atheïsme geopend.

Op den dag, waarop zijn lessen zouden beginnen, zat de bedoelde professor dan plechtig op zijn kathedraal en wachtte geduldig dat de eerste discipelen zouden komen opdagen. Geen levende ziel liet zich zien; en de professor vroeg zich, bij gebrek aan geloovigen, die hij den "omantelen" ballast des geloofs van de schouders kon nemen, reeds af, of hij maar niet eens een voordracht voor de leere banken zou houden, zich daarbij in gedachten wendende tot de discipelen die er zouden kunnen zijn, doch er niet waren, toen er werkelijke een menschelijke gestalte op den drempel van de zaal verscheen.

De professor sprong overeind, en keek met dankbaarheid en met verwondering naar den discipel, die zich zwijgend in een hoek neerzette, en naar den professor keek. De professor, die het haast niet gelooven kon, dat er thans twee hooren, begon maar terstond met de inleiding van zijn cursus. De conferentie duurde twee uren, gedurende welken tijd de geheimzinnige toehoorder geen lid bewoog.

"Tot morgen dus"—zei de professor. En het studentencorps, vertegenwoordigd door een enkel persoon, ging de deur uit. Den volgende dag was het studentencorps weer present; en de professor goot een nieuwe dosis Atheïsme in zijn ooren. Op den derden dag braak de professor de twee persoons-conferentie af, en vroeg, zich tot zijn eenigen en geduldigen discipel wendende, wie hij was. De discipel antwoordde eenige onverstaanbare woorden in het Engelsch, een taal welke de redenaar niet begreep. Om kort te gaan, na een gemiddeld discours met teekens, wist de professor in het atheïsme ten slotte, dat zijn toehoorder een Engelschman was, die geen woord Fransch verstond!...

Toen de professor na deze ontdekking op den vijften dag den Engelschman weer op zijn post zag, werd hij door een dolzinnigen koorts aangegrepen, verliet den kathedraal en hief den cursus op.

— Jules Simon wijdt in den Figaro een welsprekend artikel aan de nagedenken van Kardinaal Lavigne. Wij geven daarvan het begin en het slot.

Wij hebben heilige maar ook groote bisschoppen. Den heiligen komt een standbeeld toe, dat hem voorstelt in knielende houding en dat geplaatst moet worden op hun praalgraf in de kathedraal. Helden echter geeft men standbeelden op de pleinen der stad, en zij worden staande voorgesteld. Twee wil men voor kardinaal Lavigne oprichten: een te Karthago, op de plaats van zijn arbeid, een ander te Bayonne, de plaats zijner geboorte. Te Bayonne is Bonnat voorzitter der commissie en hij heeft reeds op zich genomen de trekken van zijn vriend en medeburger te vereenigen in een zijner beste werken.

Het bekend, dat de Paus zelf den kardinaal geïnspireerd heeft. Hij heeft geheel deze campagne met bezadigheid en kracht geleid. Geen grooeren dienst kon hij aan de Kerk bewijzen, maar ook groote en vele diensten bewees hij aan het bestuur en vooral aan Frankrijk, voor hetwelk alles gelegen is in de bevrediging en de bezadigheid. Het was een groote eer voor den Kardinaal bij deze gelegenheid woordvoerder van den Paus te zijn. Hij was geboren om de wijsheid, ik zou zelfs zeggen om de diepzinnigheid van deze leiding te begrijpen en om alle hinderpalen uit den weg te ruimen, alle gevaren te trotseeren, die aan de vervulling van deze taak verbonden waren.

Een uitmuntend en zeer welsprekend prelaat, die een dubbele lofrede heeft gewijd aan den aartsbisschop van Algiers en Karthago, herinnert ons een portret van den bisschop van Orleans, geschilderd door den Kardinaal zelf. Ziehier dat portret:

"Zijne houding, zijn gang, zijn blik, zijn woord; dat zulke helle en doordringende klanken hooren deel, alles hield ons gekluisterd in bewondering, vrees en eerbied, zooals ik nergens heb teruggevonden. Daarvan bedienende hij zich als van een stormwind van licht en vuur, alles aan zich onderwerpend, alles met zich meervoerend, volgens de wet der machts verschijningen, die, in schijn eigenzuchtig voor den oppervlakkigen toeschouwer, echter in de werkelijkheid het tegendeel zijn."

De woorden aangehaald te haren behoort de bisschop van Autun, die zich zelf heeft de kardinaal geteekend in dit portret. De werkzaamheid van den kardinaal in plaats van zich er van te bedienen in strijdschriften zooals de bisschop van Orleans, heeft zich overgestort in werken van godsvrucht, van liefdadigheid, in de uitbreiding der Kerk en in het bevorderen van den vooruitgang des vaderlands: in de toekomst zal hij de roem zijn van Frankrijk, gelijk hij nu de glorie der Kerk is.

Voorwaar, Bayonne wil zijn standbeeld ik geloof het; echter niet Bayonne, maar geheel Frankrijk zal het oprichten!

Duitschland. — In de zitting eener commissie uit de Kamer van afgevaardigden in het hertogdom Saksen-Meiningen heeft de minister van Heim medegedeeld, dat de Meiningen regeering in den Bondsraad zal stemmen tegen de opheffing der Jezuïetenwet.

— Berlijn wordt telefonisch met Weenen verbonden. De lijn, die eene lengte zal hebben van 650 kilometer zal over Dresden en Praag gaan.

— Baron Lebrecht von Kotze, ceremoniemeester aan het Hof te Berlijn, is in hechtenis genomen. Sinds vier jaar hebben verscheidene hooggeplaatste en andere voornamen personen ongeteekende brieven ontvangen, die de ergste persoonlijke verdachtmakingen inhielden, en tot nog toe had men vergeefs getracht den schrijver op te sporen; maar thans bestaan er voldoende redenen om aan te nemen dat Von Kotze de man is.

— De hr. Von Kotze werd later weder niet voor schuldig gehouden. Tot groote verrassing van een ieder zijn n.l. na de inhechtenisneming van Von Kotze vier nieuwe anonieme brieven bij hooggeplaatste geadresseerden bezorgd geworden. Von Kotze is twee malen verhoord, maar hij blijft steeds volhouden, dat hij onschuldig is aan het zenden der brieven.

— Keizer Wilhelm heeft Zondag plechtiglijk te Kiel, zijn 3n, 9jarigen zoon Adelbert geïnstalleerd als luitenant ter zee. De beide oudsten, weeten men, zijn al bij het leger. Ook de Keizerin was bij de plechtigheid aanwezig, die aanvang met eene godsdiensttoefening in de open lucht en besloot met eene toespraak des Keizers.

Groot-Brittannië. — In de nabijheid van Pontpridd in Wales had in de mijn Albion een ontploffing plaats, terwijl zich 266 werklieden in de mijn bevonden. Zestien van die arbeiders zijn levend weer boven gekomen. De overige 251 man kwamen om het leven.

— Een telegram uit Glasgow meldt, dat de werktaking der Schotsche mijnwerkers algemeen is. Slechts in eenige mijnen, waar de aangekondigde strike in de volgende week ingaat, wordt de arbeid nog voortgezet.

— De liberalen in Midlothian hebben nu reeds besloten om bij de volgende verkiezing in plaats van Gladstone, die niet meer in aanmerking wensch te komen, sir Thomas Gibson Carmichael tot candidaat te stellen.

— Naar uit Malta aan de Times gemeld wordt heeft een zekere professor Stilon een revolver afgeschoten op den Italiaanschen Consul-

generaal, wiens toestand hopeloos is. De zaak heeft geen politieke betekenis.

Belgie. — De Fransche afdeeling der wereldtentoonstelling te Antwerpen is gesloten, als teeken van rouw over den dood van den heer Carnot.

— De Senaat heeft de kieswet en de buitengewone begroting aangenomen. Bij koninklijk besluit is de zitting gesloten verklaard.

— Een nieuwe dynamiet-aanslag heeft te Antwerpen groote ontroering verwekt. In een kelder van een fraai huis op de Theresia-lei is Donderdag-nacht een bom ontploft. De stoffelijke schade is gering, en geen mensch bekwaam eenig letsel. Van de schuldigen is nog geen spoor ontdekt.

— Een moordaanslag is gepleegd op den gouverneur van Barcelona. Een werkmans trachtte in zijn kabinet door te dringen; hij werd echter intijds gegrepen en in bezit gevonden van een dolk. De tijding heeft eene groote opschudding verwekt.

Spanje. — Het gerucht loopt, dat Don Carlos afstand zal doen van zijne aanspraken op den Spaanschen troon.

— Donderdag werd te Corogno een 12 jarige anarchist van de daad gearresteerd. Hij heet Antonio Rodriguez Salvado, en wordt beschuldigd van poging tot moord door dynamiet. Eenige dagen te voren zou hij getracht hebben te diligencie tusschen Santiago en Corogno, op het oogenblik, dat zij vol passagiers de laatste stad bereikte, door dynamiet in de lucht te doen vliegen.

Griekenland. — De beruchte Thessalische rooversbende van Tsoulis, die verleden jaar den zoon van een burgemeester overviel en gevangen hield, heeft nu hetzelfde gedaan met den zoon van een neef van den burgemeester van Gonra en eischt een hoog losgeld, onder bedreiging van anders den gevangene te zullen dooden. Beide aanvallen hebben plaats gehad bij Trikkola. De jongste geschiedde juist op den dag na de vrijpraak van den volksvertegenwoordiger Taki met zijne familie, die beschuldigd waren van ondersteuning der roovers. Dat vonnis heeft een zeer slechten indruk gemaakt.

Turkije. — In vele streken heeft een hevige hagelslag groote schade aangericht. Vooral de districten Koniach en de omstreken van Aleppo hebben veel geleden. Vele dorpen zijn geheel verwoest, en de te velde staande gewassen verloren; een groot aantal menschen en kudden vee zijn omgekomen. De schade bedraagt vele miljoenen piasters.

Oostenrijk-Hongarije. — Het Huis der Magnaten heeft het wetsontwerp op het burgerlijk huwelijk in eerste lezing met 121 stemmen aangenomen.

— De Hongaarsche Kamer der Magnaten heeft de wet op het burgerlijk huwelijk in tweede en derde lezing met 114 tegen 79 aangenomen met eene door graaf Aladar Andrássy voorgestelde inlating in het voorlaatste artikel. De inlating, waartegen de regeering geen bezwaar had, luidt dat deze wet de godsdienstige plichten onaangeroerd laat.

— De Hongaarsche regeering heeft in beginsel goedgekeurd de verbinding van Pest met Buda, door middel van een tunnel onder den Donau.

Zwitserland. — Het zwitserse volk heeft Zondag jl. bij referendum uitspraak gedaan over de groote kwestie van „recht op arbeid." Splinternieuw is het denkbeeld niet, dat het reeds was uitgedrukt in de proclamatie, bij de Februari-revolutie van 1848 door de parijische proletariërs afgedwongen van het Voorloopig Bewind, dat ook feitelijk tot oprichting van „nationale werkplaatsen" overging, doch fiasco maakte. Thans was door ruim 52,000 zwitserse burgers een referendum aangevraagd over een voorstel om het volgende in de zwitserse Grondwet te schrijven:

„Elk zwitser burger heeft recht op arbeid, welke een goed bestaan oplevert. De bondsraad moet, gesteund door kantons en gemeenten,

dit beginsel in practijk brengen door verkorting van den arbeidsduur, kosteloze mededeeling waar werk te krijgen is, bescherming der werklieden tegen een niet gerechtvaardigd ontslag, ondersteuning van werklozen, bescherming der vrijheid van vereeniging en door een democratische organisatie van den arbeid."

Het voorstel is echter met 300,000 tegen 85,000 stemmen verworpen, overeenkomstig het advies van den Grooten Raad van het kanton Waadtland, die er op wees dat de bedoelde werkverschaffing niet zou mogelijk wezen zonder nationalisatie der productiemiddelen en onteigening op groote schaal, zoodat alle boeren, wijnbouwers, winkeliers, fabrikanten enz. eenvoudig staatsambtenaren zouden worden, en er eigenlijk geen vrije burgers meer zouden overschieten. Ook de Bondsvergadering — Stendenraad en Nationale Raad — ontrieden de aanneming van dit voorstel. Eigenlijk waren alleen de sociaal-democraten er vóór, die dus tevens een telling hebben gehouden.

Rusland. — Het Poolse te Petersburg verschijnende dagblad, de Kraj, geeft den tekst weer van de encycieliek des Pausen aan de Polen. De Russische regeering zou dit document aan alle Katholieke bisschoppen van Rusland hebben medegedeeld. Dit onverwachte feit, schrijft men aan den „Monde," schijnt te bevestigen wat men gezegd heeft over de gevoelens van hoogachting en eerbied van den Czaar jegens Leo XIII. Alexander III spreekt weinig, en daar hij nooit raadpleegt, durft niemand hem iets zeggen wat hem onaangenaam moet zijn. Aldus moet het naar men verzekert, gebeurd zijn, dat het bloedbad in de kerk van Kroze hem volstrekt onbekend was tot op het oogenblik dat een eigenhandig schrijven van den Paus daarvan het bloedig verhaal en de bijzonderheden gaf. Getroffen door de feiten welke hem de algemeene Vader der geloovigen mededeelde, was de Czaar het nog meer door de zoo goed overwogen, zoo goed gekozen, en tot vrede aanmanende woorden van de encycieliek aan de bisschoppen van Polen. De stem, die zich hooren doet tot aan de uiteinden der aarde, zou ze een weinig gezond verstand mogen eischen van het Russische fanatisme? Zou ze er in geslaagd zijn een weinig gewetensvrijheid te hebben verkregen voor de ongelukkige Katholieke Polen?

Rusland. — Volgens de *Moniteur de Rome* heeft de Czaar het vrije verkeer van de katholieke bisschoppen met den H. Stoel doen afkondigen.

— Het paleis van prins Orleans te St. Petersburg, een gebouw van vier verdiepingen, is ingestort. Verscheidene menschen werden bedolven onder het puin. Er zijn reeds vier dooden te voorschijn gebracht.

— Volgens de *Frankfurter Zeitung* is een aanslag op den Czaar ontdekt. Naar het heet, heeft de politie een mijn ontdekt, aangelegd onder den Orël-Vitebsk spoorweg, met het doel om den trein in de lucht te doen springen, waarmede Czaar Alexander zich naar Zuid-Rusland zou begeven. De czaar was namelijk van plan naar Borki te reizen, ten einde daar de plechtige inwijding bij te wonen der kerk, welke daar gebouwd is ter herinnering aan de redding des Czaren bij het bekende spoorweg-ongeval, dat hem bij deze plaats voor eenige jaren trof. De Czaar zou dan naar Petersburg terugkeeren in gezelschap der Czarine, die zich nog met haar zieken zoon, grootvorst George, in den Kaukasus bevindt.

— De Czaar en zijne gemalin hebben Dinsdag te Borki de plechtige inwijding bijgewoond van de kerk, aldaar gesticht ter herinnering aan den verijdelden aanslag op het leven van den Czaar.

Azie. — Aan het geneeskundig blad *Lancet* wordt uit Hongkong geseind, dat de Tokiosche hoogleraar Kitasato, vroeger assistent van professor Koch te Berlijn, de pest-bacil beweert te hebben ontdekt.

— Een geweldige schok van aardbeving heeft Woensdag-namiddag jl. te Yokohama en te Tokio groote

